Voor Kootwijks Scholen.

In hartelijken dank ontvangen door ondergeteekende van Dr. P. van Bijsterveld te Rotterdam *f* 25.

Ds. J. H. HOUTZAGERS.
voorzitter.

Kootwijk.

Vereenigingsleven.

TE VEEL IN EENS.

Er wordt voor allerlei Christelijken arbeid ieder jaar, ja haast iedere maand en iedere week, heel wat gevraagd aan geld en goed en arbeid. Ieder, die echt meeleeft, moet voor tal van doeleinden meebetalen of er, misschien zelfs bovendien, aan meewerken. Kerk, school, zending, jongeliedenvereeniging, ziekeninrichting en wat niet al vraagt om steun in allerlei vorm. Het aantal aanvragen neemt voortdurend toe en ge kunt wel zoo nu en dan eens een paar zaken met elkander van bevoorrechte plaats doen verwisselen, om nu eens uw arbeidskracht en, als zij zoo mag genoemd worden, uw geestkracht te concentreeren op deze, dan weer op die zaak, al naardat de nood het eischt, ge ontkomt er maar moeilijk aan, en zeker niet met een gerust geweten, dat uw budget voor allerlei gaven ten bate van den Christelijken arbeid voortdurend stijgt en dat steeds meer beslag gelegd wordt op uw tijd en uw geld.

Het is verre van ons, dit op zichzelf als een kwaad te beschouwen. Door geven voor Christelijken arbeid, mits een goed beleid er bij plaats vinde, wordt niemand arm, persoonlijk niet, maar verarmt ook een volk niet, eer stijgt het er door in levenskracht in menigerlei zin.

Nadrukkelijk zij echter gezegd, dat ook bij het geven evenals bij het vragen om gaven, goed beleid moet voorzitten. Wie maar in het wilde weg geeft zooveel als hij op een zeker oogenblik missen kan, doet niet verstandig, want hij kan zoodoende voor het geval komen te staan, dat zijn hulp gevraagd wordt voor een zeer nuttige en noodige, ja dringende zaak, maar dat hij niet beschikt over meer dan hij gewoon is voor minder en meer nuttige zaken dooreen in een bepaalde periode te geven. Wie geven wil, niet maar naar opwellingen, naar telkens tot hem gerichte vragen, maar met inachtneming van de bestaande behoeften, zoodat hij het eerst en het meest geeft daar, waar het eerst en het meest noodig is, dient naar een min of meer vast plan te werk te gaan.

Maar aan de andere zijde dienen zij, die vragen, evenmin in het wilde weg te vragen, zoodat het geld weggevischt wordt voor zaken, die zeer goed zijn, maar niet van dien dringenden aard, dat tal van andere aangelegenheden erom moeten wachten. Ook moet men de gelden niet op zoodanige wijze bijeenzamelen, dat de kosten der inzameling niet in goede verhouding staan tot de waarde der giften. Ook hier moet een zeker plan zijn, moet althans meer samenwerking zijn dan onderlinge tegenwerking, met welke laatste het volkomen gelijk staat wanneer men maar in het wilde weg vraagt, zonder rekening te houden met de rangorde der noodzakelijkheid der dingen.

Er wordt hier niet in de eerste plaats gedoeld op de inzamelingen, die over het geheele land elkaar doorkruisen en geschieden voor doeleinden, die òf nationaal zijn, of door de plaatselijke krachten niet verwezenlijkt kunnen worden. Voor dit soort inzamelingen bestaat een centraal bureau, hetwelk het inzamelen voor verschillende doeleinden concentreert, met de bedoeling, de kosten tot een minimum te beperken en te voorkomen, dat een onevenredig groot aandeel der door de Christelijke liefdadigheid opgebrachte gelden terecht komt in de zakken der spoorwegmaatschappijen en wat dies meer zij. Het doel van dit centraal bureau is veelstins loffelijk, maar de praktijk van eenige jaren zal moeten leeren, of soms niet alleen de onkosten verminderen, maar evenzeer de milddadigheid zelf, en wel deze laatste in nog meerdere mate dan de eerste. Het zou niet bevreemden, indien menigeen, telkens denzelfden man voor zich ziende om geld te vragen, meerdere malen dien man weg zond zonder een gave dan hij voorheen een verzoek om steun onbeantwoord liet. Als éénzelfde man tienmaal om geld vraagt, zullen we hem misschien om den anderen keer zonder gift heen zenden, maar als tien menschen succesvelijk om een bijdrage komen, zullen we geen vijf ervan ongetroost laten gaan. Slechts de uitkomst van eenige jaren zal kunnen leeren, wat in het systeem van het centraal bureau meer daalt: de onkosten of de gaven.

Maar, zooals we zeiden, hierop sloeg niet in de eerste plaats onze opmerking, maar veel meer hierop, dat in eenzelfde plaats planloos door elkaar heen en tegen elkaar in gevraagd wordt, zoodat het een wedstrijd wordt, wie het vlugst het meest weet te pompen uit — voor het meerendeel — dezelfde zakken.

Schrijver dezes denkt, terwijl hij dit neerschrijft, aan een zekere stad, in welke men bezig is aan het bijeenzamelen van gelden voor het bouwen eener nieuwe school. Het geld daarvoor was er nog slechts voor een klein deel toen men begon intezamelen voor een rusthuis voor ouden van dagen, hoewel er, behalve aan een school, veel meer behoefte is aan een nieuw Kerkgebouw dan aan een rusthuis en er in beginsel reeds besloten is, tot kerkbouw overtegaan zoodra er geld voor is. Het geld moet voor deze drie dingen komen uit de zakken der Gereformeerden ter plaatse, welke voorts nog aangesproken worden voor gelden ten behoeve van een Christelijk dagblad.

Nu is het nadeelig gevolg van dit verkeerde systeem tweeërlei. Misschien zal voor alle vier de genoemde zaken het geld er wel komen, maar men mist alle zekerheid, dat het eerste tot stand gebracht wordt datgene, waaraan het meeste behoefte bestaat, en dat niet het geld wordt besteed aan dingen, die niet of althans nog niet noodig zijn. Christelijke arbeid moet geen liefhebberij zijn, waarmee ieder clubje of collegetje zijn eigen ideetje tracht te verwezenlijken. Maar gesteld al, dat alle zaken, voor welke gelijktijdig geld verzameld wordt, even nuttig en noodig zijn, dan blijft toch, dat bijna al die zaken veel langer op totstandkoming moeten wachten dan wanneer eerst dan een nieuwe zaak werd op touw gezet wanneer een vorige tot stand was gekomen. Stel, dat er vier zaken zijn, voor elke waarvan tien duizend gulden noodig is, dan zult ge wellicht, bij planloos door elkaar en tegen elkaar in werken, vier jaar noodig hebben om die vier zaken tot stand te brengen, terwijl, indien telkens alle kracht op een zaak werd geconcentreerd, de eerste na een jaar kon tot stand komen, de tweede na twee jaar, ensoovoort. Natuurlijk laat zich dat kwaad niet aldus juist weergeven in cijfers, maar niettemin bestaat het in zeer ernstige mate.

Er bestaat echter nog een bezwaar, het bezwaar namelijk, hetwelk daarin gelegen is, dat de mannen, die in de eerste plaats in aanmerking komen om allerlei nieuwe zaken op een degelijken financieelen en anderen grondslag te fundeeren, niet zeer groot in getale zijn en zich er niet licht toe leenen, zich gelijktijdig voor verschillende nieuw op te richten zaken te spannen, zoodat, wanneer verschillende stichtingen tegelijkertijd aangevat worden, sommige ervan geheel of ten deele geleid zullen moeten worden door menschen, die niet voor de hoofdleiding in aanmerking behoorden te komen, al kunnen ze ook als tweederangs leiders uitnemende diensten praesteeren.

De twee nadeelen, die hier aangegeven zijn, achten we zoo groot, dat het onzes inziens zeer beslist moet worden afgekeurd, wanneer in een bepaalde plaats en door een bepaalden kring zooveel zaken gelijktijdig worden aangevat, dat die nadeelen niet kunnen worden vermeden. Het zij herhaald, dat bij allen Christelijken arbeid steeds in goede orde moet worden gehandeld en naar een deugdelijk plan.

Uit de Pers.

Een Bidstond voor Indië. Onder dit opschrift schreef de *Zuider Kerkbode*:

Reeds een en andermaal hadden wij de aandacht gevestigd, ook als teekenen der tijden, op de oordeelen Gods over landen en volken. Wij lezen van aardbevingen, hongersnooden en pestilentiën, ook in onze Oost.

Blijkbaar wordt de omvang en de uitgebreidheid der besmetting in onze Oost verkleind en de ware toestand verzwegen. Het aantal slachtoffers van de cholera- en pest-epidemie moet veel grooter zijn dan de officieele berichten openbaar maken.

Dit blijkt o.a. uit wat »*De Getuige*« schrijft:

In Semarang heerscht de cholera vreeselijk. Vijf en zeventig procent van al de aangetasten stierven. De Engel des Doods waart rond.

Nu hier, dan daar. Ook te Batavia nog. Op Kramat besweken op één dag in eenselfde gezin drie kinderen aan die ziekte. Welk een slag voor het ouderhart! Trooste de Heere. Zal Indië zich bekeeren tot den God van hemel en aard? Mochten we de eerste ritseling ervan bemerken! Of zal het voor Tyrus en Sidon dragelijker wezen in den dag der dagen dan voor Indiëns steden?

Thans komt ook uit hoeveel er in de maanden, toen de cholera hier op het hevigst was, voor het publiek verborgen bleef.

In normale tijden worden er op alle begraafplaatsen van Batavia begraven 600 personen per maand. Dit getal steeg in September 1909 tot 1600 (zegge zestienhonderd) en in October tot 1800 (zegge achttienhonderd), waarna het langzaam weer tot 800 daalde. In de maanden September en October zijn dus vermoedelijk 2200 (twee en twintig honderd) personen aan de cholera bezweken, terwijl nu maandelijks nog twee honderd menschen, die aan de ziekte sterven, worden uitgedragen. We wisten, dat veel verzwegen werd, maar zooveel, dat wisten we niet.

Ter Class. verg. van Utrecht is dan ook de vraag gesteld of het niet wenschelijk was in al de kerken der Classis een ure des gebeds te houden.

De Classis meende echter daarop niet te moeten ingaan, omdat men oordeelde, dat de toestand niet zoo ernstig was en de pest was afnemende — dat in den dienst der gebeden geregeld alle nooden worden gedacht en voorts dat zoo er aanleiding is voor een opzettelijke en algemeene ure des gebeds, zulk een ure niet classikaal maar generaal dient gehouden te worden en dat het initiatief tot zulk een algemeene gebedsure door de laatst gehouden Gen. Synode is opgedragen aan de Classis s-Gravenhage.

Nu echter blijkt, dat ons volk onkundig is gehouden van den waren toestand en de bezoekingen zoo ernstig zijn, vraagt Ds. Fernhout in de »Utrechtsche Kerkbode« of het niet meer dan tijd is, dat onze Kerken allerwege uit dezen nood, die immers ook ons aangaat, tot God te roepen.

Daarom eindigt Ds. Fernhout zijn schrijven, en wij met hem, met de hoop uit te spreken, dat de Class. 's-Gravenhage het uitschrijven van een ure des gebeds in ernstige overweging zal nemen.

Dat de toestand in Indië zelf ook ernstig wordt beschouwd, blijkt wel uit het volgende bericht:

Op verzoek van den Gouverneur-Generaal van Ned. Indië heeft het protestantsch kerkbestuur de order dat college ressorteerende kerkeraden aangeschreven, een bedestond te doen houden met het oog op de heerschende epidemieën.

»*Onze Courant*« schrijft naar aanleiding hiervan het volgende:

In onze Oost werd onlangs door den gouverneur-generaal aangedrongen op een bedestond.

Er is daar reden voor.

God bezocht dat heerlijke land.

Reeds enkele jaren raapt de cholera er honderden weg en wel verre van te minderen, schijnt zij jaarlijks nog in kracht toe te nemen. Daarbij kwam nu de pest. En al schijnt het, dat de Heere God de maatregelen zegenen wil, zoodat Java van de verschrikkingen van Mantjoerije verschoond blijft, er was toch alle reden, om zich te verootmoedigen en af te zonderen tot gebed.

Daartoe richtte de gouv.-gener. een verzoek tot het protestantsche kerkbestuur, 't welk hieraan voldeed en de kerkeraden aanschreef zulk een bedestond te houden.

Moge er in Indië vele ware bidders zijn geweest! Dat echter moet elk voor zichzelf weten.

Eere den hooggeplaatsten christen, den gouv.-generaal Idenburg, die er op deze wijze de gansche Indische maatschappij, ook de heidenen, mohammedanen en naam christenen op wees, dat de Heere alléén machtig is te behouden en te verderven.

En wanneer er nu gedacht wordt over een bedestond voor Ned.-Indië dan komt onwillekeurig de vraag bij ons op: zou het niet noodig zijn ook een gebedsure te houden voor den nood in ons eigen land, meer bepaald met het oog op de gevreesde ziekte onder onzen veestapel, het mond- en klauwzeer.

Ook dit is een zware beproeving voor ons land, die jaarlijks schijnt terug te keeren en thans ook in onze eigen provincie reeds op verschillende hoeven hare offers gaat eischen.

Volgens een deskundige was het sterftecijfer voor de provincie Utrecht te stellen op niet minder dan 1000 stuks koeien. Het vee in de weide sterft als muizen, zoo schrijft hij.

Daarom nemen ook wij acht op deze beproeving en worde het gevaar in ootmoedigheid ernstig af gebeden.

Officieele Berichten.

Vergadering der Particuliere Synode van de Geref. Kerken in de Provincie Utrecht, gehouden op 14 Juni 1911.

1. Na opening door Ds. W. Verhoef, als praeses der roepende Kerk, worden de credentiebrieven nagezien en in orde bevonden.

2. In het moderamen nemen zitting Ds. P. J. W. Klaarhamer, praeses; Ds. A. M. Donner, assessor en Ds. W. Verhoef, scriba.

3. De notulen worden gelezen en, na goedkeuring, gearresteerd.

4. Op een ingekomen verzoek van Deputaten der Generale Synode zal worden gelet.

5. Het verzoek van een predikant buiten de bediening, wordt ingewilligd, en besloten wordt over de finant. positie van genoemden predikant te correspondeeren met de betrokkene classe, onder mededeeling van de daarover reeds gevoerde correspondentie met de kerk waar Z.Eerw. het laatst heeft gediend.

6. De rekening van den quaestor wordt nagezien en accoord bevonden. De begrooting wordt vastgesteld tot een bedrag van *f* 600.

7. Rapporten worden uitgebracht en goedgekeurd.

8. Aan de classen Amersfoort en Breukelen wordt voor het Hulpbetoon naar art. 13 K. O. stenn toegezegd, respectievelijk van *f* 610 en *f* 1050. Bij de Gener. Deput. zal aangevraagd worden een bedrag van *f* 560.

9. Naar de Generale Synode te Zwolle worden afgevaardigd: Ds. P. J. W. Klaarhamer te Utrecht, secund. Ds. W. Verhoef te Zeist; Ds. H. Teerink te Amersfoort, secund. Ds. H. Buitenhuis te Vreeswijk; Ouderl. H. Hiensch te Veenendaal, secund. Ouderl. Jan van Zanten te Zeist; Ouderl. C. J. van Veen te Utrecht, secund. Ouderl. A. Fukkink te Utrecht.

10. Besloten wordt het Provinciaal Studiefonds nog niet weer actief te doen zijn.

11. De Particuliere Synode van Utrecht besluit bij de Generale Synode te Zwolle er op aan te dringen, dat zij een weg zoeke die leiden kan tot samenwerking, voor zoover mogelijk, van de beide inrichtingen tot opleiding van Dienaren des Woords, met behoud van beider zelfstandigheid.

12. De Particuliere Synode van Utrecht stelt voor aan de Generale Synode dat zij, inzake de wijziging der Armenwet, bij de Hooge Overheid overlegge het concept „de Moor" met dringend verzoek de daarin genoemde wijzigingen alsnog in het wetsontwerp te willen aanbrengen. Mocht het ontwerp vóór de vergadering der Generale Synode reeds in behandeling komen, dan is het moderamen der Particuliere Synode gemachtigd, namens haar zulks te doen.

13. Het voorstel der classe Utrecht om bij de Hooge Overheid aan te dringen op de wederinvoering van de doodstraf en handhaving der Zondagsrust zal, zonder door de Synode te zijn overgenomen, naar de Generale Synode worden doorgezonden, overeenkomstig het besluit der Particuliere Synode van 1910.

14. De verschillende Deputaten worden benoemd: Voor art. 118 en 49 K.O.: D.D. K. Fernhout, W. den Hengst en P. Roos; secundi: D.D. W. Verhoef, J. Schoonhoven en W. A. Willemse. Voor Hulpbehoevende Kerken: classe Utrecht: Ds. K. Fernhout, secundi Ds. H. Buitenhuis; classe Amersfoort: Ds. A. M. Donner, secundi Ds. H. Teerink; classe Breukelen: Ds. P. Roos, secundi Ds. J. v. Loo. Voor het Hulpbetoon naar art. 13 K. O.: D.D. H. Teerink, W. A. Willemse en J. Breukelaar; Quaestor: Jan van Zanten te Zeist. Voor de Generale Kas voor Hulpbeh. Kerken: A. Fukkink, te Utrecht.

15. Als roepende Kerk voor de volgende Synode, die D. V. op den 2en Woensdag in Juni 1912 zal gehouden worden, te Zeist, wordt Baarn aangewezen.

16. Na een woord van dank door en tot den Praeses, sluit de Synode haar zittingen.

Op last der Synode:
H. TEERINK, *scriba ad hoc.*

Korte notulen van de classicale vergadering gehouden te Haarlem 16 Mei 1911.

1. De vergadering wordt geopend door Ds. L. v. Wijk.

2. Alle kerken blijken wettig vertegenwoordigd. Haarlem A, Beverwijk, Halfweg en Hoofddorp hebben een instructie.

3. Het moderamen wordt aldus vastgesteld: Ds. A. Thielen, praeses; Ds. H. Hummelen, scriba; Ds. L. v. Wijk, assessor.

4. De notulen worden gelezen en goedgekeurd.

5. Een woord van welkom wordt door den praeses gericht tot Ds. Huising, voor het eerst ter classicale vergadering aanwezig.

6. Op een verzoekschrift van eenige broeders uit de kerk van Haarlem A, inzake de opleiding tot den dienst des Woords, wordt unaniem afwijzend beschikt.

7. De aanvrage van Beverwijk om steun voor den evangelisatiearbeid te Castricum, zal door de classis worden ondersteund.

Een voorstel Halfweg, inzake art. 171 der grondwet wordt, eenigszins gewijzigd, bij acclamatie aldus aangenomen: De classis spreekt uit de wenschelijkheid, dat de generale synode in een gemotiveerd schrijven hare bezwaren uiteenzette tegen het onrecht, dat onder het thans vigeerende art. 171 der grondwet, den Gereformeerden Kerken wordt aangedaan en besluit aan de particuliere synode van Noord-Holland voor te stellen, zulks ter generale synode aanhangig te maken.

Een voorstel Hoofddorp luidende aldus: „De classis besluite aan de particul. synode voor te stellen, dat deze bij de generale synode aandringe, om zoo mogelijk een professor voor de zending en evangelisatie te benoemen aan de Theol. School", wordt verworpen; terwijl een voorstel Brenkelaar c.s. van dezen inhoud: „De classis spreekt uit, dat bij aldien er geen eenheid van opleiding mocht gevonden worden, het zeer gewenscht zal zijn, dat er toch zoo spoedig mogelijk een leerstoel voor zending en evangelisatie wordt opgericht", met algemeene stemmen wordt aangenomen.

9. Tot afgevaardigden naar de e.k. partic. synode worden benoemd als primi: Ds. Breukelaar, Ds. de Jong en de ouderlingen Biesneuvel en Wakker; als secundi: Ds. Heida, Ds. Mulder en de ouderlingen Breukelaar en v. d. Heuvel.

De kerkvisitatoren blijven gecontinueerd, eveneens worden de verschillende te benoemen deputaten herkozen.

10. Bij de rondvraag volgens art. 41 verkrijgt Zaandam verlof voort te gaan met de kerkelijke censuur over een zuster dier gemeente. Westzaan vraagt en verkrijgt steun bij den evangelisatiearbeid van br. Bos. Aan Hoofddorp en Haarlemmermeer (O.Z.) wordt wederom dezelfde bijdrage toegezegd in de emeritaatsgelden voor hun emer. predikanten. IJmuiden vraagt en verkrijgt steun ten behoeve van den evangelisatiearbeid te Velsenoord.

11. Bij de regeling van de vacaturebeurten worden aan de kerk van Wormer 3 beurten toegestaan. Aangewezen worden de kerken: Krommenie, IJmuiden en Zaandam.

12. Ds. Mulder rapporteert over de zending.

13. De praeses wenscht namens de classis Ds. Mulder geluk met zijn 30 jarig ambtsjubileum.

14. De korte notulen worden gelezen en goedgekeurd, waarna de praeses sluit met dankzegging.

Namens de classis,
H. HUMMELEN, *h. t. scriba.*

Buitenland.

Duitschland. De algemeene conferentie der Duitsche Gemeinschaften. De predikant Jatho afgezet.

De algemeene Gnadauer conferentie der Duitsche Gemeinschaften is van 6—9 Juni te Wernigerode gehouden. Onder de 279 deelnemers waren 44 predikanten. De predikant Waarbeck van Barmen presideerde. Hij kon in zijn openingstoespraak mededeelen, dat de strijd in eigen boezem, welke ontstaan was door de z.g. Pinksterbeweging, geëindigd mocht genoemd worden.

De leiders der Gemeinschaften in Oost- en West-Pruisen, Pommeren en Posen, die lang tegenover de Pinksterbeweging neutraal hadden willen blijven, hebben zich nu niet alleen tegen de beweging verklaard, maar willen voortaan niet meer met de voorstanders der Pinksterbeweging saamwerken. De voornaamste voorstanders der Pinksterbeweging: Paul, Lettau, Regehly en Edel zijn uit het bestuur van het Vaudsburger zusterhuis getreden. De voorzitter zeide nog dat de Gemeinschaften, nu het twistvuur, dat in eigen boezem brandde, was uitgeblusscht, zich des te beter aan de groote taak die in deze dagen hun toevertrouwd was, konden wijden. Als voorwaarde voor een gezegenden arbeid noemde hij, onvoorwaardelijk buigen onder het Woord en den Geest des Heeren zonder zelfzucht of partijzucht; orde in de leiding der Gemeinschaften en een zuivere Bijbelsche leer. „Wij hebben ons dikwijls op valsche manier met den Heiligen Geest bezig gehouden en Hem losgemaakt van den persoon en het werk van Jezus Christus. Wij hebben veel leergeld moeten betalen".

Het verloop der conferentie zullen we onzen lezers, als voor hen van minder belang, sparen. Alleen willen wij mededeelen dat aan het einde der conferentie het H. Avondmaal bediend werd naar den ritus der broedergemeente en dat bij hare vergaderingen een gezonde, nuchtere toon heerschte.

Den 24sten Juni heeft het Spruchcollegium over den Keulschen predikant Jatho het volgende besloten: Het „Spruchcollegium" voor kerkelijke aangelegenheden stelt vast... dat de verdere werkzaamheid van den predikant Jatho binnen de Evangelische landskerk van de oudere provincien van Pruissen, met de positie, die hij in zijn leer tot de belijdenis der kerk inneemt, onvereenigbaar is.

Dit oordeel was te verwachten, al had men van de zijde der modernen ook veel in het werk gesteld om het Spruchcollegium te intimideeren. Men vertelde dat er door de kerkelijke autoriteiten spionnen in de kerk gezonden werden om vooral op feestdagen te vernemen wat liberale predikanten verkondigden. Jatho werd als een hoogstaand geestelijk mensch voorgesteld, die door zijn gemeente ten hoogste geacht werd; het oude liedje dat men in de Protestantsche kerk vrijheid van onderzoek moest toelaten, werd gezongen. Maar het heeft alles niet gebaat. Het Spruchcollegium nam het eenige besluit dat mogelijk was, wilde men de Evangelische kerk niet aan het ongeloof prijs geven.

Voor het eerst heeft het Spruchcollegium uitspraak gedaan en men moet erkennen, dat het waardig en rechtvaardig is opgetreden. De pogingen van den verdediger Lic. Traub om de behandeling van de zaak door het aanvoeren van allerlei bijzaken uit het rechte spoor te leiden, mislukten. Het college deed alles wat mogelijk was om Jatho in alle opzichten recht te laten wedervaren, hetgeen door de verdediging ook erkend werd. Er waren vijf uren noodig om alle stukken die op de zaak betrekking hadden, voor te lezen; alle gunstige oordeelvellingen over Jatho werden ten gehoore gebracht. Daarna werd Jatho ondervraagd en deze ondervraging had plaats in den vorm van een vrij colloquium. Tenslotte kwamen de verdedigers aan het woord, die vrij alles zeggen konden wat zij meenden voor den Keulschen predikant te moeten aanvoeren.

Jatho beleed zelf openlijk, dat als men hem een naam geven wilde, dat hij dan een Pantheist kon genoemd worden en het kwam helder aan het licht dat zijn Pantheisme veel overeenkomst heeft met Atheisme. Een God boven de wereld bestaat er volgens Jatho niet; God is de wereld, de wereld is God. De Godheid van Christus loochende hij: „Christus is de idee van den genius der menschheid." Er bestaat geen verlossing door Christus; er is geen zonde in den bijbelschen zin, er is geen opstanding, geen eeuwig leven. Zijn verdediger, de liberale predikant Dr. Baumgarten uit Kiel, gaf toe dat hij zelf met de Theologie van Jatho niets kon beginnen: „gevoel is alles, een naam is klank en rook". Hij zocht zijn vriend te redden door vele warme brieven uit zijn gemeente voor te lezen, om te bewijzen dat Jatho in menschen die tot vertwijfeling gekomen waren, „het geloof aan de menschheid" (dus niet het geloof aan God) weder gewekt had. Hij meende dat zijn vriend de menschen ten minste in den „voorhof" bracht. Doch het Spruchcollegium kon dit niet aannemen. Ook in den voorhof bidt men tot God. De „voorhof" van Jatho is de voorhof van Godloochening. De andere verdediger Lic. Traub was zoo eerlijk om in zijn rede rondweg uit te spreken: „er is niet aan te twijfelen, Jatho is Pantheist". Daarmede gaf hij hem als dienaar der Pruissische Evangelische kerk prijs. Daarom was het niet te verwonderen, dat het Spruchcollegium, al zijn verschillende kerkelijke partijen daarin vertegenwoordigd, eenstemmig verklaarde, dat Jatho de kerk niet meer dienen kon.

De liberale kerkelijke pers is over dezen uitslag niet verwonderd, reeds te voren had zij er op gerekend, dat het Spruchcollegium Jatho op zijde zou zetten. Zij verklaart er niet op te willen aandringen om de kerk te verlaten, want dan zou de zaak der orthodoxie slechts versterkt worden; liever zou men geld bijeenbrengen om het mogelijk te maken dat Jatho onder zijn aanhangers kan blijven arbeiden. Het liberale blad de „Leipziger Neuesten Nachrichte", betoogde, dat bij alle sympathie voor den persoon van Jatho hem toch moest verweten worden, dat hij niet vrijwillig zijn ambt had neergelegd, omdat hij nog wel de zaak van de religie maar niet meer de kerk dienen kon.

Velen verheugen zich in de uitspraak van het Spruchcollegium, omdat zij met de vrees vervuld waren dat de zaak Jatho een scheuring in de kerk zou veroorzaken. De liberalen of modernen hielden talooze vergaderingen om van hun sympathie voor Jatho blijk te geven. Het sombere maar toch welsprekende zwijgen van geloovige kringen, terwijl de Jathostorm loeide, vooral van de „Gemeinschaften", sprak van een veel ernstiger gevaar dan het luide dreigen van het liberalisme. Wanneer men het zwijgen had moeten verbreken, omdat Jatho als predikant gehandhaafd werd, zou het tot een breuk in de Evangelische landskerk gekomen zijn, die niet meer te heelen zou geweest zijn.

Gemengd Nieuws.

De arbeidersbevolking van het platteland heeft steeds meer neiging naar de groote steden te verhuizen. Hierover klaagt men niet alleen in Europa, maar zelfs in Afrika. De negerstammen spatten uiteen; de goud- en diamantvelden trekken steeds meer de gekleurde bevolking naar de steden, vooral geniet daarbij Johannesburg de voorkeur. De zending krijgt door die veranderde toestanden heel wat te doen. Vele stemmen laten zich hooren die er op aandringen, dat de zending zich voornamelijk zal toeleggen op het bearbeiden van de negers in de steden. En inderdaad hebben de duizenden die uit de meest onderscheiden stammen en uit verschillend zendingsgebied bijv. naar Johannesburg stroomen, stelselmatige bearbeiding noodig. De Duitsche zending heeft dezer dagen besloten den Christenen uit de negers, welke hun vaderland verlaten, een soort van kerkelijke pas mede te geven, welke zij aan den missionair te Johannesburg moeten toonen. Voor den gewichtigen arbeid in de goudmijnen aan den Witwatersrand zijn eenige helpers aangesteld en vier of vijf predikplaatsen. Uit den arbeid van de uitwendige zending, wordt nu die van de inwendige zending geboren. Men hoopt in Christelijke kringen, dat uit dien arbeid eene negerkerk geboren worden zal.

Een poging tot doodenopwekking mislukt. Al is het reeds een drie maanden geleden voorgevallen, toch willen wij mededeelen hetgeen te Kattowitz in Duitschland plaats greep. Het eenige dochtertje der familie K., welke ijverig mede doet aan de z.g. Pinksterbeweging, leed aan een ernstige keelontsteking. Er werd geen geneesheer ontboden, ook niet toen de doodstrijd, die 36 uur duurde, aanving. Den laatsten nacht bad en zong men zonder ophouden. Ook het zieke kind moest op bevel van den Pinkstergeest meezingen en toen het dit niet meer kon, in de handen klappen. Het kind stierf. Eenige vrienden die dit vernamen, betuigden hunne deelneming in het geleden verlies. Doch hoe verbaasd waren zij over hetgeen de drie dagen waarin het kind boven aarde stond, gebeurde. Iederen dag werden er rondom de lijkbaar samenkomsten gehouden; selfs den geheelen nacht door werd er met opgewonden gelaatsuitdrukking gezongen, en aan het Hallelujah roepen kwam geen einde.

Op Dinsdag 28 Maart te twee ure, was de dienst in het sterfhuis aangekondigd. Een gemengd publiek kwam daar samen. Ook de predikant der Evangelische Kerk was genoodigd. Maar eer deze den dienst opende, vroeg Mevrouw K. hem, nog een oogenblik te wachten, daar zij eerst met hare vrienden tot God wilde bidden. Toen stelden deze zich, de vrouwen bijna allen in witte kleeding, rondom de doodsbaar en reikten elkander de hand. De »pinkster-vergadering« met zingen, spreken in tongen, profeteeren enz. begon. Dit duurde een uur en drie kwartier, de predikant die nog geen woord had kunnen zeggen, ging toen heen. De opwinding en geestvervoering werd steeds grooter. Op straat werden de wonderlijkste dingen gezegd; nieuwsgierigen kwamen binnenloopen, om getuigen te zijn van het eigenaardige schouwspel. Het Hallelujah roepen, het zingen, het spreken in tongen duurde tot zes uur.

Toen kwam de openbaring van den Pinkstergeest: »mijne kinderen moeten volharden tot het huis rein is.« Vervolgens werd er nog een geheime boodschap gebracht, waaruit de heer K. aanleiding nam te zeggen, dat allen die niet in Christus geloofden, het huis moesten verlaten, terwijl ook zij die niet in het wonder van de opwekking van het kind geloofden, in een bijvertrek behoorden te gaan. De deuren werden nu gesloten en tot hen die nog wachtten, werd gezegd, dat ze maar heen souden gaan, daar het den ganschen nacht nog wel duren kon eer de overwinning behaald was.

Doch ook den volgenden dag gebeurde er niets. De predikanten Regehly en Genschen uit Müllheim, beiden sprekers in tongen, van wie men geloofde dat zij den doop des geestes in overvloedige mate hadden ontvangen, waren per telegraaf ontboden. Doch alles zonder gevolg. Het kind was en bleef dood.

Op dien dag had, waarschijnlijk door bemoeiing der politie, de begrafenis plaats, in tegenwoordigheid van een kleine schare aanhangers der Pinksterbeweging en een nieuwsgierige menigte, die zich niet onthield van schimpende uitlatingen.

De familie K. is door de ervaring die zij opdeed nog niet aan het wankelen gebracht in haar vertrouwen in de Pinksterbeweging. De dooden zouden in deze beweging ten leven worden gebracht; hier en daar was dit reeds geschied. De zaak was nog slechts in het begin, ze zou spoedig doorbreken.

Een ooggetuige van de samenkomst bij den heer K. schreef: »Ik had vóór het begin van den dienst in een hoek van het doodenvertrek plaats genomen; van daaruit kon ik alles goed zien. Zij hadden elkander de hand gegeven en kwamen hoe langer hoe meer in vervoering. Al duidelijker zag men hoe de vreemde geest de menschen in zijn macht kreeg, tot ze op den grond lagen, willoos in zijn hand. Menigeen kwam zóó onder den invloed, dat ze meenden te zien hoe de wangen van het kind reeds werden gekleurd, de lippen zich bewogen, de wenkbrauwen zich saamtrokken... Ik heb 's avonds een ernstig woord tot de vrienden gesproken om hen te dringen zich los te maken van alles wat met deze dweeperij en leugengeest samenhangt.«

Er is wel reden om acht te geven op het woord van den Christus: »En vele valsche profeten zullen opstaan en zullen er velen verleiden.« Matth. 24:11.

WINCKEL.

Voor Kinderen.

AAN VRAGERS.

Onze lezer E. V. te L. vraagt:

Waar is de oorsprong van het gezegde: „De deugd in het midden" te vinden; en is dit volgens uw inzien een ongepaste uitdrukking in Geref. kringen?

Dat deze uitdrukking aan vele Christenen aanstoot geeft ontstaat hieruit: men meent dat het een toespeling is op Christus, die gekruisigd werd tusschen twee moordenaren. Dit is echter allerminst bewezen. Want een zegswijze als hier bedoeld komt reeds voor bij Grieksche schrijvers, die lang vóór Christus leefden. Men wilde er mee aanduiden, dat de ware wijsheid daarin gelegen is, dat men niet ter rechter- of ter linkerzijde afwijke, maar het juiste midden houde. En al kan men nu ook tegen dit gezegde bezwaar hebben, ongepast is het naar dezen oorsprong niet.

Een onzer lezers, de heer F. J. W. zendt het volgend gewaardeerd schrijven:

„U schrijft in *De Heraut* (29 Mei), dat de joden zelf niet van „kerk" spreken. Dit is niet geheel juist. In het *Centraal Weekblad voor Israëlieten* zag ik ten minste het verslag van een „kerkeraadsvergadering", waarin ook het woord „kerkbestuur" voorkwam, terwijl een bericht uit Rotterdam melding maakte van een benoeming door den „kerkeraad" aldaar.

Voor 't geval u dit onbekend is, is 't wel eigenaardig te weten, dat bij de joodsche „kerkelyke" aangelegenheden ook een „Commissie van Dolcantie" behoort."

Hoewel wij alleen van het woord „kerk" spraken, zijn we toch zeer dankbaar voor de mededeeling. Dat „kerkeraad" gebruikt wordt, kan zijn om verwarring te voorkomen met „Gemeenteraad", dat nu eenmaal in onze taal iets anders aanduidt.